פג: החובל פרק שמיני בבא קמא

החובל. מכה בהמה ישלמנה וסמיך ליה ואיש כי יתן. גרסה לר"י דל"ג וסמיך ליה דהא מכח קמוכים לא דרים אלא מכח ג"ש כדאמר לקמן אגן הכאה הכאה קאמרינן ואמר נמי לקמן וכי מאחר דכתיב לא תקחו כופר לנפש רוצח האי מכה מכה למה לי משמע דג"ש היא ולא קמוכים ועוד כי פריך בסמוך מאי חזית דילפת ממכה בהמה נילף ממכה אדם ומאי קושיא והלא מכח קמוכים הוא כא ומכה אדם אין קמוך לאיש כי יתן למה הולרך לאתויי קרא דמכה נפש בהמה ישלמנה ושביק קרא דמכה בהמה דמייתי לעיל וי"ל דמכה בהמה אינטריך לאגא דכי חזקיה ומאן דלית ליה דרש כרים המחנקין (סנהדרין דף פד:) מה מכה בהמה לרפואה פטור כו' א"נ כיון דהדר ליה ממכה אדם דהוי בקטלא הדר ליה לגמרי ונקט האי קרא דמכה נפש בהמה דסמיך לאיש כי יתן מוס ולפי זה מאי לגמרם וסמיך ליה דמשוס קמוכים נקט האי קרא ולא משוס קמוכים: **אף** הכאה האמורה באדם לתשלומין.

י"ס דגרסי בתר הכי והכתיב איש כי יכה כל נפש אדם מות יומת פירוש שימיתו אחרו תחת אחרו של חבירו ומשני יומת בממון וממאי דבממון אימא מיתה ממש לא ס"ד אדא דהא איתקש למכה נפש בהמה ועוד דכתיב התם כאשר יתן מוס באדם כן יתן בו ס"מ ממון ואין נראה לר"י אותה גירסא כלל אדא דאיש כי יכה כל נפש אדם מוקמינן בהנשרפין (סנהדרין דף עח.) בקטלא גבי פלוגתא דרבי יהודה בן בתירה ורבנן גבי הכוהו י' בני אדם כי' מקלות ועוד דלממון לא אצטריך ועוד מאי פריך מעיקרא והכתיב איש כי יכה כל נפש אדם מי אנים מקרא דעין תחת עין דמוקמינן ליה בממון בג"ש דהכאה הכאה ועוד מכיון דכתיב כאשר יתן מוס באדם כן יתן בו למה לי הך ג"ש דהכאה הכאה

ע"כ גרסה דל"ג ליה כלל:

ט) **מבדי** רשעתו נפקא. פירוש נסוף פ"ב (דף סו.):

מאי חזית דילפת ממכה בהמה נילף ממכה אדם. אע"ג דלהא לא אינטריך דממילא הוה אמרינן עין תחת עין ממש מ"מ אינטריך דלא נילף ממכה בהמה: **מכה** מכה למ"ל. וא"ת דרכא דרים מייה בפרק אלו נערות (כתובות דף לה.) בפירוש ריבתה תורה חייבי מלקות בחייבי מיתות לתשלומין מג"ש דמכה מכה וי"ל דרבא לטעמיה דדרים לקמן עין תחת עין ממון מקרא אחרינא:

רכ

החובל. בחבירו [א]חייב עליו משום חמשה דברים [ב]בנזק בצער בריפוי בשבת ובושת: בנזק כיצד סימא את עינו קטע את ידו שיבר את רגלו רואין אותו כאילו הוא עבד נמכר בשוק ושמין כמה היה יפה וכמה הוא יפה: צער [ג]כואו (או) בשפוד או במסמר ואפילו על ציפורנו מקום שאינו עושה חבורה [ד]אומדין כמה אדם כיוצא בזה רוצה ליטול להיות מצטער כך: [ה]ריפוי הכהו חייב לרפאותו (ו) [ו]עלה בו צמחים אם מחמת המכה חייב שלא מחמת המכה פטור [ז]חייתה ונסתרה חייתה ונסתרה חייב לרפאותו חייתה כל צורכה אינו חייב לרפאותו: [ח]שבת רואין אותו כאילו הוא שומר קישואין שכבר נתן לו דמי ידו ודמי רגלו: (ט)[י]בושת הכל לפי המבייש והמתבייש: **גמ'** אמאי [י]עין תחת עין אמר רחמנא אימא עין ממש לא סלקא דעתך דתניא יכול סימא את עינו מסמא את עינו קטע את ידו מקטע את ידו שיבר את רגלו משבר את רגלו ת"ל [יא]מכה אדם ומכה בהמה מה מכה בהמה לתשלומין [יב]אף מכה אדם לתשלומין ואם נפשך לומר הרי הוא אומר [יג]לא תקחו כופר לנפש רוצח אשר הוא רשע למות לנפש רוצח אי אתה לוקח כופר אבל אתה לוקח כופר לראשי אברים שאין חוזרין [יד]הי מכה אילימא [טו]מכה בהמה ישלמנה ומכה אדם יומת ההוא בקטלא כתיב אלא מהכא [טז]מכה נפש בהמה ישלמנה נפש תחת נפש וסמיך ליה [יז]ואיש כי יתן מום בעמיתו כאשר עשה כן יעשה לו האי לאו מכה הוא [יח] הכאה הכאה קאמרינן מה הכאה האמורה בבהמה לתשלומין אף הכאה האמורה באדם לתשלומין והא כתיב [יט]ואיש כי יכה כל נפש אדם מות יומת בממון ממאי דבממון אימא במיתה ממש לא סלקא דעתך חדא דהא איתקש למכה בהמה ישלמנה ועוד כתיב בתריה כאשר יתן מום באדם כן ינתן בו ושמע מינה מינה ממון ומאי אם נפשך לומר תו קא קשיא לתנא מאי חזית דילפת ממכה בהמה לילף ממכה אדם אמרי דנין ניזקין מניזקין ואין דנין ניזקין ממיתה אדרבה דנין אדם מאדם ואין דנין אדם מבהמה היינו דקתני אם נפשך לומר הרי הוא אומר לא תקחו כופר לנפש רוצח אשר הוא רשע למות כי מות יומת לנפש רוצח אי אתה לוקח כופר אבל אתה לוקח כופר לראשי אברים שאינן חוזרין והאי לא תקחו כופר לנפש רוצח למעוטי ראשי אברים הוא דאתא האי מבעי ליה דאמר רחמנא לא תעביד ביה תרתי לא תשקול מיניה ממון ותקטליה האי [יט]מכדי רשעתו נפקא [כ]רשעה אחת אתה מחייבו ואי אתה מחייבו שתי רשעיות ואכתי מבעי ליה דקאמר רחמנא [כא]לא תשקול ממון ותפטריה א"כ לכתוב רחמנא לא תקחו כופר לאשר הוא רשע למות לנפש רוצח למה לי ש"מ לנפש רוצח אי אתה לוקח כופר לראשי אברים שאינן חוזרין וכי מאחר דכתיב לא תקחו כופר מכה למה לי אמרי אי מהאי הוה אמינא [כב]אי בעי עינו ניתיב ואי בעי דמי עינו ניתיב קמ"ל מבהמה מה מכה בהמה לתשלומין אף מכה אדם לתשלומין: תניא ר' דוסתאי בן יהודה אומר עין תחת עין ממון אתה אומר ממון או אינו אלא עין ממש אמרת הרי שהיתה עינו של זה גדולה ועינו של זה קטנה היאך אני קורא ביה עין תחת עין וכי תימא כל כי האי שקיל מיניה ממונא התורה אמרה [כג]משפט אחד יהיה לכם [כד]משפט השוה לכולכם אמרי מאי קושיא דלמא נהורא שקיל מיניה נהורא אמר רחמנא נישקול מיניה דאי לא תימא הכי

קטן

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פ"א מהל' חובל ומזיק הלכה א סמג עשין ע טוש"ע ח"מ סי' תכ סעיף ג:

ב ב מיי' שם הל"ב טוש"ע שם סעיף טו:

ג ג מיי' שם פ"ב הלכה ג סמג שם טוש"ע שם סעיף ט:

ד ד מיי' שם הלכה י טוש"ע שם סעיף טח:

ה ה ו ז מיי' שם הלכה יד והלכה יט טוש"ע שם סעיף יט:

ו ח מיי' שם הלכה יא טוש"ע שם סעיף ח:

ז ט מיי' שם פ"ג הלכה ז טוש"ע שם סעיף כד:

ח י מיי' פ"א מהלכות חובל הלכה ג ד ה:

ט כ מיי' פ"א מהלכות רוצח הלכה ד סמג לאוין קסח:

מוסף רש"י

הכל לפי המבייש. אדם כיעני המבייש כושמו קשה מאדם אולי ומתאדם הטוב, והמתבייש. לפי משימותו כושמו (כתובות מ.).

מסורת הש"ס

א) [כתובות מ.], ב) שם לה., ג) [מכות ד: יג: מגוכי לב: ל.], ד) מי כמיה מיב דמי עיגא ומי כמיה עריר מיגא ליגנא אמרינא מי כמי כמי. רש"ל, ה) [לקמן פד. מגוכות לג. סנהדרין כה.], ו) [שמות כא], ז) [דברים כה], ח) [רש"ל מ"ז], ט) [דיבור זה ל"ל אחר ד"ה מאי], י) [ד"ה עליו],

תורה אור השלם

1. עַין תַּחַת עַין שֵׁן תַּחַת שֵׁן יָד תַּחַת יָד רֶגֶל תַּחַת רָגֶל: שמות כא כד
2. וּמַכֵּה בְהֵמָה יְשַׁלְּמֶנָּה וּמַכֵּה אָדָם יוּמָת: ויקרא כד כא
3. וְלֹא תִקְחוּ כֹפֶר לְנֶפֶשׁ רֹצֵחַ אֲשֶׁר הוּא רָשָׁע לָמוּת כִּי מוֹת יוּמָת: במדבר לה לא
4. וּמַכֵּה נֶפֶשׁ בְּהֵמָה יְשַׁלְּמֶנָּה נֶפֶשׁ תַּחַת נָפֶשׁ: ויקרא כד יח
5. וְאִישׁ כִּי יִתֵּן מוּם בַּעֲמִיתוֹ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה כֵּן יֵעָשֶׂה לוֹ: ויקרא כד יט
6. וְאִישׁ כִּי יַכֶּה כָּל נֶפֶשׁ אָדָם מוֹת יוּמָת: ויקרא כד יז
7. וְהָיָה אִם בֵּן הַכּוֹת הָרָשָׁע וְהִפִּילוֹ הַשֹּׁפֵט וְהִכָּהוּ לְפָנָיו כְּדֵי רִשְׁעָתוֹ בְּמִסְפָּר: דברים כה ב
8. מִשְׁפַּט אֶחָד יִהְיֶה לָכֶם כַּגֵּר כָּאֶזְרָח יִהְיֶה כִּי אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם: ויקרא כד כב

הגהות הב"ח

(ה) בבסנה עלו בו למחיים: (ב) גמ' לאו מכה הוא אגן הכאה הכאה: (ג) רש"י ד"ה מילף וכו' והכא נמי כי כתיב כי יתן:

לעזי רש"י

מלנ"ט. פצעים.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com